Официален вестник
на Европейския съюз

BG
Серия C

C/2026/5531

22.10.2026 г.

ИЗВЕСТИЕ НА КОМИСИЯТА

Насоки на Комисията за улесняване на хармонизираното прилагане на разпоредбите относно възможността за отстраняване и заменяемост на портативните батерии и акумулаторните батерии за ЛТС в Регламент (ЕС) 2023/1542

(C/2026/5531)

СЪДЪРЖАНИЕ

Страница

1. ВЪВЕДЕНИЕ 2
2. ОБЩИ СЪОБРАЖЕНИЯ 2
   - 2.1. Видове инструменти 3
   - 2.2. Взаимодействия с друго приложимо законодателство на ЕС 3
3. ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ОТСТРАНЯВАНЕ И ЗАМЕНЯЕМОСТ ОТ НЕЗАВИСИМИ СПЕЦИАЛИСТИ 4
   - 3.1. Понятие за независими специалисти 4
   - 3.2. Частични дерогации от основното правило 4
     - 3.2.1. Уреди, специално проектирани за работа във влажна среда 4
     - 3.2.2. Медицински изделия и медицински изделия за диагностика инвитро 6
     - 3.2.3. Носими устройства 7
     - 3.2.4. Процедура за добавяне на нови дерогации 7
4. ПЪЛНИ ДЕРОГАЦИИ ОТ ОБЩИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЯ ОТНОСНО ВЪЗМОЖНОСТТА ЗА ОТСТРАНЯВАНЕ И ЗАМЕНЯЕМОСТ ОТ КРАЙНИЯ ПОЛЗВАТЕЛ 7
   - 4.1. Съображения за сигурност 8
   - 4.2. Съображения за цялост на данните 9
5. ДРУГИ СЪОБРАЖЕНИЯ 10
   - 5.1. Понятие за съвместима батерия 10
   - 5.2. Наличност като резервни части 10
   - 5.3. Ограничения от програмното осигуряване (софтуер) 11

1. **ВЪВЕДЕНИЕ**

Настоящите насоки имат за цел да се улесни хармонизираното прилагане на разпоредбите относно възможността за отстраняване и заменяемост на портативните батерии и акумулаторните батерии за леки транспортни средства (ЛТС) в Регламент (ЕС) 2023/1542 ([1]), който влезе в сила на 17 август 2023 г. След публикуването на първата от поканите за представяне на кандидатури, посочени в раздел 3, настоящите насоки бяха актуализирани през пролетта на 2026 г.

Член 11 от Регламент (ЕС) 2023/1542 се прилага от 18 февруари 2027 г. и включва задължения относно възможността за отстраняване и заменяемост на портативните батерии и акумулаторните батерии за ЛТС, които обхващат физическите или юридическите лица, пускащи на пазара продукти, в които са вградени такива батерии.

Като се има предвид, че портативни батерии и акумулаторни батерии за ЛТС могат да присъстват в широка гама продукти, в съответствие с член 11, параграф 9 от Регламент (ЕС) 2023/1542 настоящото известие има за цел да предостави контекст и допълнителни технически елементи, за да се улесни хармонизираното прилагане на правилата относно възможността за отстраняване и заменяемост на портативните батерии и акумулаторните батерии за ЛТС, предвидени в същия член. В него надлежно се вземат предвид специалните обсъждания с държавите членки и заинтересованите страни.

Примерите, посочени в настоящия документ, са неизчерпателни и служат само за онагледяване на начина на тълкуване на някои изисквания, предвидени в член 11. Съдържанието, включително примерите, отразява виждането на Европейската комисия и съответно няма правно обвързващ характер. Изключителното правомощие да тълкува правото на Европейския съюз принадлежи на Съда на Европейския съюз.

2. **ОБЩИ СЪОБРАЖЕНИЯ**

Възможността за отстраняване на портативните батерии и акумулаторните батерии за ЛТС се счита за осъществима, когато батерията може безопасно да бъде извадена от устройството от крайния потребител или от независим специалист, със или без използването на инструменти, като бъде избегната повреда на батерията и устройството. На свой ред, заменяемостта на портативните батерии и акумулаторните батерии за ЛТС означава, че батерията може да бъде отстранена и заменена с друга батерия, без да се повреждат или унищожават батерията или устройството, в което тя е вградена. Следователно, това дава възможност за по-нататъшна експлоатация, без да се засяга функционирането, експлоатационните характеристики или безопасността на устройството.

Задължението по член 11, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2023/1542 относно възможността за отстраняване и заменяемост на портативните батерии от крайния ползвател е приложимо за батериите като цяло, а не за отделните електрохимични елементи. Крайният ползвател следва да бъде лице, навършило пълнолетие, без никакъв конкретен опит или квалификации, свързани с отстраняването или замяната на батерии.

По отношение на портативните батерии е важно да се припомни, че член 11, параграфи 1—4 се прилагат само за продукти, които се пускат на пазара с вградени портативни батерии. В някои случаи, в които главната функция на продукта е да предоставя електроенергия на други продукти, може да се счита, че самият продукт представлява портативна батерия, например презаредими външни батерии, калъфи за зареждане на носими продукти (например слухови апарати или слушалки в ухото) или стартерни устройства за превозни средства, което означава, че член 11 въобще няма да се прилага.

По отношение на акумулаторните батерии за ЛТС задължението по член 11, параграф 5 относно възможността за отстраняване и заменяемост от независими специалисти е приложимо също така на равнището на електрохимичните елементи, включени в батерията. В раздел 3 от настоящите насоки се разглежда понятието за независими специалисти.

Когато за отстраняването и замяната на акумулаторните батерии за ЛТС от независими специалисти са необходими инструменти, различни от наличните в търговската мрежа, те следва да им се предоставят на приемлива и недискриминационна цена. Това не трябва да затруднява достъпа до такива инструменти и следователно да възпрепятства възможността за отстраняване и заменяемост на батериите.

След като батериите бъдат отстранени, е важно да се обърне внимание на опасностите, свързани с негодните за употреба батерии. Информацията, предоставяна на ползвателя, следва да включва ясни съвети относно следващите стъпки, необходими, за да се гарантира, че негодните за употреба батерии не се изхвърлят с други отпадъци, по-специално битови отпадъци. Следва също така да се предостави информация относно правилното боравене, опаковане, съхранение и транспортиране на негодните за употреба батерии до пункт за разделно събиране или съоръжение за третиране.

([1]) Регламент (ЕС) 2023/1542 на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2023 г. за батериите и негодните за употреба батерии, за изменение на Директива 2008/98/ЕО и Регламент (ЕС) 2019/1020 и за отмяна на Директива 2006/66/ЕО (ОВ L 191, 28.7.2023 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1542/oj).

Малките портативни литиеви батерии в определени категории продукти, като поздравителни картички, интелигентни текстилни изделия, носими устройства и електронни цигари, могат да предизвикат пожар в съоръженията за третиране на отпадъци, ако се изхвърлят заедно с посочените продукти. Важно е портативните батерии да могат да се отстраняват и заменят от крайния ползвател или — в случай че се прилага някоя от дерогациите по член 11, параграф 2 — от независими специалисти.

2.1. **Видове инструменти**

В член 11 от Регламент (ЕС) 2023/1542 се предвижда, че батериите се считат за лесно отстраними от крайния ползвател, когато могат да бъдат извадени от продукта с помощта на налични в търговската мрежа инструменти и без да се налага използването на специализирани инструменти, освен ако те не са предоставени безплатно с продукта, или на инструменти — обект на индустриална собственост, топлинна енергия или разтворители за разглобяването на продукта.

Насоки относно видовете инструменти могат да бъдат намерени в стандарт EN 45554: 2020e ([2]). В контекста на оценката на ремонтопригодността, повторното използване и възможността за модернизиране на даден продукт, в посочения стандарт се използват следните класификационни групи: i) основни инструменти (включително тези, които са предоставени с продукта като резервна част) или без инструменти; ii) специфични инструменти за продуктовата група; iii) инструменти, налични в търговската мрежа; и iv) инструменти — обект на индустриална собственост.

Понятието за налични в търговската мрежа инструменти, упоменати в член 11, включва категориите на основните инструменти или без инструменти, както и инструментите, налични в търговската мрежа съгласно EN 45554:2020e.

Понятието за специализирани инструменти, установено в регламента, се отнася до специфични за продуктовите групи инструменти, които не са на разположение за закупуване от масовия потребител, но не са и защитени с патенти. В член 11 се изисква всеки такъв специализиран инструмент, който може да е необходим за отстраняване и замяна на портативна батерия, да се предоставя безплатно с продукта, в който батерията е вградена.

Съгласно EN 45554:2020e „инструменти — обект на индустриална собственост“ са инструменти, които не могат да бъдат закупени от масовия потребител или за които действащите патенти не са достъпни за получаване на лиценз при справедливи, приемливи и недискриминационни условия. Такива инструменти не трябва да са необходими за отстраняването на портативни батерии.

2.2. **Взаимодействия с друго приложимо законодателство на ЕС**

В член 11, параграф 1 се предвижда, че параграфът не засяга специалните разпоредби, гарантиращи по-висока степен на опазване на околната среда и човешкото здраве, свързани с възможността за отстраняване и за замяна на портативните батерии от крайните ползватели, предвидени в други правни актове на Съюза относно електрическото и електронното оборудване съгласно определението в член 3, параграф 1, буква а) от Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване ([3]).

С Регламент (ЕС) 2023/1670 на Комисията ([4]) се определят изисквания за екопроектиране на смартфони, мобилни телефони различни от смартфони, безжични телефони и таблети. Що се отнася до заменяемостта на портативните батерии, в посочения регламент се изисква физическите лица без конкретен опит в областта на ремонта или свързана с него квалификация (наричани „непрофесионалисти“) ([5]) или лицата с общи познания за основните техники за ремонт и предпазните мерки за безопасност (наричани „общопрактикуващи“), да трябва да могат да заменят батерията. Въпреки това, в последния случай батерията и устройството трябва също така да отговарят на по-строги изисквания за дълготрайност ([6]).

Следователно, в случая на портативни батерии, включени в продукти, които попадат в обхвата на Регламент (ЕС) 2023/1670, задълженията за отстраняване и заменяемост, определени в приложение II към същия регламент, имат предимство пред определените в Регламент (ЕС) 2023/1542.

([2]) EN 45554:2020e — Общи методи за оценяване на способността за възстановяване, повторно използване и подобряване на качествата на продукти, свързани с потребление на енергия.

([3]) Директива 2012/19/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО) (ОВ L 197, 24.7.2012 г., стр. 38, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/19/oj).

([4]) Регламент (ЕС) 2023/1670 на Комисията от 16 юни 2023 г. за определяне на изискванията за екопроектиране на смартфони, мобилни телефони различни от смартфони, безжични телефони и таблети съгласно Директива 2009/125/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за изменение на Регламент (ЕС) 2023/826 на Комисията (ОВ L 214, 31.8.2023 г., стр. 47, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1670/oj).

([5]) Вж. приложение II, част А, точка 1.1., подточка 5), буква в), подточка i), част Б, точка 1.1, подточка 5), буква в), подточка i) и част Г, точка 1.1., подточка 5), буква в), подточка i) от Регламент (ЕС) 2023/1670.

([6]) Вж. приложение II, част А, точка 1.1., подточка 5), буква в), подточка ii), част Б, точка 1.1, подточка 5), буква в), подточка ii) и част Г, точка 1.1., подточка 5), буква в), подточка ii) от Регламент (ЕС) 2023/1670.

С Регламент (ЕС) 2025/2509 ([7]) е установено, че електрическите играчки с батерии, които представляват малки части, се проектират така, че да се гарантира, че батерията не може да бъде достигната без използването на инструмент, и че когато размерът или естеството на играчката го изискват, за да се осигури безопасността на играчката, презаредимата батерия може да бъде направена недостъпна и с възможност за отстраняване или подмяна само от независими специалисти. Този регламент ще се прилага от 1 август 2030 г. Дерогация г) в член 11, параграф 2 или електрически играчки, в които са вградени презаредими батерии, е в пълно съответствие с горепосочената разпоредба.

3. **ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ОТСТРАНЯВАНЕ И ЗАМЕНЯЕМОСТ ОТ НЕЗАВИСИМИ СПЕЦИАЛИСТИ**

3.1. **Понятие за независими специалисти**

В член 3, точка 23) от Регламент (ЕС) 2023/1542 е дадено определение за „независими оператори“, но не и за „независими специалисти“, които са посочени в член 11. Поради това се предлагат някои пояснения, за да се разгледа понятието „независими специалисти“ в член 11, параграфи 2 и 5. Те са изведени и адаптирани от спецификациите, установени в други законодателни актове на ЕС, а именно приложение II към Регламент (ЕС) 2023/1670.

„Независими специалисти“ се разбира като независими оператори, които притежават техническата компетентност и квалификация да ремонтират продукта, в който е вградена батерията, и извършват стопанската си дейност на търговски принцип и/или в търговски обекти.

Ако намесите във връзка с отстраняването и заменяемостта се извършват върху отделни електрохимични елементи в батериен блок от акумулаторни батерии за ЛТС, под „независим специалист“ трябва да се разбира притежаващ техническата компетентност да приведе батерията отново в действие по предназначение.

Ако действията във връзка с отстраняването и заменяемостта се извършват върху продукти, подлежащи на одобряване на типа на батериите съгласно Регламент (ЕС) № 168/2013 и Регламент (ЕС) 2018/858, независимите специалисти трябва да се разбират като „независими оператори“, както са определени в Регламент (ЕС) № 168/2013 ([8]) и Регламент (ЕС) 2018/858 ([9]).

Съответствието с точките по-горе може да бъде доказано например чрез позоваване на официална система за регистрация като професионален сервиз (когато такава система съществува в засегнатите държави членки) или чрез регистрация или обучение/сертифициране от производителя на продукта, в който е вградена батерията (когато това се изисква от националното законодателство).

Във всички случаи отстраняването и замяната на батерията (както на равнище батериен блок, така и на равнище електрохимичен елемент) следва да се извършват в съответствие с информацията за безопасност относно използването, отстраняването и замяната на батериите, предоставена от производителя на продукта.

3.2. **Частични дерогации от основното правило**

С член 11, параграф 2 се установяват дерогации от изискванията за отстраняване и заменяемост, определени в член 11, параграф 1, за портативните батерии, вградени в продукти, които могат да бъдат отстранявани и заменяни от крайните ползватели. За определени продукти, за които е необходимо да се гарантира безопасността на ползвателя на продукта, е достатъчно портативните батерии да могат да бъдат заменяни и отстранявани от независими специалисти с инструменти, налични в търговската мрежа.

С цел да се улесни еднаквото прилагане на дерогациите в член 11, параграф 2, е полезно по-долу да се представят някои допълнителни съображения.

3.2.1. *Уреди, специално проектирани за работа във влажна среда*

Уредите, специално проектирани за работа предимно в среда, която редовно е подложена на водни пръски, водни струи или на потапяне във вода, и за които е предвидено да бъдат измивани или изплаквани, могат да бъдат проектирани по такъв начин, че батерията да е възможно да се отстранява и заменя само от независими специалисти.

([7]) Регламент (ЕС) 2025/2509. на Европейския парламент и на Съвета от 26 ноември 2025 г. за безопасността на играчките и за отмяна на Директива 2009/48/ЕО (ОВ L, 2025/2509, 12.12.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/2509/oj).

([8]) Регламент (ЕС) № 168/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 15 януари 2013 г. относно одобряването и надзора на пазара на дву-, три- и четириколесни превозни средства (ОВ L 60, 2.3.2013 г., стр. 52, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/168/oj).

([9]) Регламент (ЕС) 2018/858 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. относно одобряването и надзора на пазара на моторни превозни средства и техните ремаркета, както и на системи, компоненти и отделни технически възли, предназначени за такива превозни средства, за изменение на регламенти (ЕО) № 715/2007 и (ЕО) № 595/2009 и за отмяна на Директива 2007/46/ЕО (ОВ L 151, 14.6.2018 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/858/oj).

В съображение 39 от Регламент (ЕС) 2023/1542 се посочва, че „тази дерогация следва да се прилага само когато не е възможно, посредством последващо проектиране на уреда, да се гарантира безопасността на крайния ползвател и безопасното продължаване на употребата на уреда, след като крайният ползвател е спазил правилно указанията за отстраняване и замяна на батерията“.

Поради това, за тълкуването и прилагането на критериите за приложимостта на дерогация за уред, работещ във влажна среда, са от значение следните показатели:

i) „специално“: уредът е проектиран с основната цел да работи в описаната околна среда;

ii) „предимно“: описаната среда е основната среда на уреда, както изрично се посочва в съображение 39, „за целите на по-голямата част от активната им експлоатация“. С други думи, това не е само среда, в която устройството може да работи само случайно или неочаквано;

iii) „да могат да бъда измивани или изплаквани“: уредът е предвидено да бъде измиван или изплакван;

iv) „застрашаване на безопасността“: при пускането на продукта на пазара има доказателства в документацията на продукта, че замяната и отстраняването на батерията от крайните ползватели би изложила на риск безопасността на ползвателя или уреда;

v) „не е възможно последващо проектиране на уреда“: когато продуктът се пуска на пазара, в документацията му има данни, че не е възможно последващо проектиране на уреда с настоящата съвременна технология, без това да засегне сериозно здравето и безопасността на крайния ползвател или експлоатационните характеристики и функционалните възможности на продукта.

Системата за степента на защита от проникване (IP), определена в стандарт IEC 60529 (по-специално втората цифра, свързана с водата, както е показано на фигура 1) предлага примерно указание за определяне на околната среда, посочена в гореупоменатите критерии. Независимо от това, степента на защита IP оценява устойчивостта на корпуса срещу проникване на прах или течности; тя не се ограничава само до уреди, които работят в определена основна среда за дадена част от активната си експлоатация, нито определя дали е възможно последващо проектиране, или не. Сама по себе си, степента на защита IP се смята за достатъчна, за да се докаже спазването на гореупоменатите критерии.

По-конкретно, случаят на „пръски вода“, посочен в член 11 от Регламент (ЕС) 2023/1542, е еквивалентен на степен на защита IPX4 (клас № 4, описан на фигура 1 по-долу), случаят на „водни потоци“ е еквивалентен на IPX5 и IPX6 (класове № 5 и № 6), а случаят на „потапяне във вода“ е еквивалентен на степен на защита IPX7 (клас № 7).

По подточки ii) и iii) представителен пример за продукти, работещи предимно в такава среда, могат да бъдат уреди за хигиена на устната кухина (напр. четки за зъби като в IEC 60335-2-52 или зъбни душове) и самобръсначки, машинки за подстригване и епилатори (като в IEC 60335-2-8). Приспособленията за развлечение, специално проектирани да бъдат в контакт с интимни части на човешкото тяло, също могат да бъдат приравнени към групата на уредите за работа във влажна среда. В същото време подточка iv) показва, че все още може да има уреди, използвани във влажна среда, с вградени батерии, които могат да бъдат отстранявани и заменяни от крайните ползватели, стига това да не застрашава безопасността. Примери за такива уреди са четките за зъби и самобръсначките, захранвани от портативни батерии с общо предназначение.

Дерогацията в член 11, параграф 2, буква а) се отнася и за домакински уреди, специално проектирани да работят във влажна среда, например уредите за почистване на подове.

Други примери за уреди за влажна среда, специално предназначени за работа във влажна среда, могат да бъдат носимите устройства, като безжични слушалки в ухото, пулсомери за гърди, интелигентни очила или часовници, предназначени за носене върху главата, китката, гръдния кош или ръката, или безжични високоговорители за работа на открито, ако отговарят на петте показателя, посочени по-горе.

Графика 1

Ръководство за степените за защита от проникване (IP) на вода (източник IEC 60529)

0	Няма защита		
1	Защита от вертикално падащи водни капки		Вертикално падащите капки нямат вредни въздействия
2	Защита от вертикално падащи водни капки, когато корпусът е наклонен до 15 градуса		Вертикално падащите капки нямат вредни въздействия, когато корпусът е наклонен под ъгъл до 15 градуса от двете страни на вертикалата
3	Защита срещу пръскане с вода		Вода, пръскана под ъгъл до 60 градуса от двете страни на вертикалата, няма вредни въздействия
4	Защита срещу водни пръски		Водните пръски върху корпуса от която и да е посока нямат вредни въздействия
5	Защита срещу водни струи		Водните струи върху корпуса от която и да е посока нямат вредни въздействия
6	Защита от силни водни струи		Силните водни струи върху корпуса от която и да е посока нямат вредни въздействия
7	Защита срещу въздействието на кратко потапяне във вода		Проникването на вода в такова количество, което може да причини вредни въздействия, не е възможно, когато корпусът е временно потопен във вода при стандартизирани условия за налягане и времетраене
8	Защита срещу въздействието на продължително потапяне във вода		Проникването на вода в такова количество, което може да причини вредни въздействия, не е възможно, когато корпусът е продължително потопен във вода при условия, които трябва да бъдат договорени между производителя и потребителя, но които са по-неблагоприятни от цифра 7
9	Защитени срещу водни струи с високо налягане и висока температура		Водни струи с високо налягане и висока температура върху корпуса от която и да е посока, нямат вредни въздействия

3.2.2. *Медицински изделия и медицински изделия за диагностика инвитро*

Професионалните медицински изделия за образна диагностика и лъчетерапия, които са медицински изделия съгласно определението в член 2, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/745 ([10]), и медицинските изделия за диагностика инвитро съгласно определението в член 2, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2017/746 ([11]), могат да бъдат проектирани така, че портативните батерии да могат да се отстраняват и заменят само от независими специалисти.

([10]) Регламент (ЕС) 2017/745 на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2017 г. за медицинските изделия, за изменение на Директива 2001/83/ЕО, Регламент (ЕО) № 178/2002 и Регламент (ЕО) № 1223/2009 и за отмяна на директиви 90/385/ЕИО и 93/42/ЕИО на Съвета (ОВ L 117, 5.5.2017 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/745/oj).

([11]) Регламент (ЕС) 2017/746 на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2017 г. за медицинските изделия за инвитро диагностика и за отмяна на Директива 98/79/ЕО и Решение 2010/227/ЕС на Комисията (ОВ L 117, 5.5.2017 г., стр. 176, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/746/oj).

3.2.3. *Носими устройства*

Носимите устройства са преносими електронни устройства, които се носят върху тялото и често имат датчици и връзка за събиране и предаване на данни. Примерите за носими устройства включват интелигентни часовници, устройства за проследяване на физическата форма, интелигентни очила или други електронни устройства, вградени в облеклото и в други аксесоари.

Независимо от възможността носимите устройства да се считат за уреди за работа във влажна среда (вж. точка 2.3.1 по-горе), дерогацията в член 11, параграф 2 може също така да се отнася за носими устройства на базата на съображения, свързани с миниатюризацията. Следователно, ако са изпълнени условията, определени в член 11, параграф 2, буква в), преносимите батерии, вградени в носими устройства, трябва да могат да се отстраняват и заменят само от независими специалисти.

3.2.4. *Процедура за добавяне на нови дерогации*

В допълнение към горепосочените дерогации, които вече са включени в член 11, параграф 2, Комисията е оправомощена да приема делегирани актове чрез добавяне на допълнителни продукти, които да бъдат освободени от изискванията за възможност за отстраняване и заменяемост, предвидени в член 11, параграф 1. Тези делегирани актове трябва да се приемат единствено с оглед промените на пазара и техническия и научния напредък и при условие че са налице научно обосновани опасения относно безопасността на крайните ползватели при отстраняването или замяната на портативната батерия или когато съществува риск отстраняването или замяната на батерията от крайните ползватели да бъде в нарушение на изискванията за безопасност на продукта, предвидени в приложимото право на ЕС.

За да следва структуриран подход при разглеждането на това кои кандидатстващи продукти да бъдат включени в даден делегиран акт по силата на гореупоменатото правомощие, Комисията редовно ще публикува покани за представяне на кандидатури.

Когато се публикуват покани, заявителите, които желаят да докажат, че кандидатстващите продукти отговарят на условията, определени в член 11, параграф 4, ще имат възможност да представят доказателства в срок от три месеца, за да обяснят, че изискването относно възможността за отстраняване и заменяемост на портативни батерии от крайния ползвател поражда рискове за безопасността на крайния ползвател или рискува да наруши изискванията за безопасност на продуктите, предвидени в приложимото право на ЕС.

От заявителите ще се изисква да подадат формуляр за кандидатстване със следната информация:

— името на дружеството, адреса и данните за контакт на заявителя;

— продуктовата категория;

— техническата документация в подкрепа на случая за дерогация;

— друга относима информация.

Комисията ще направи оценка на документацията на кандидатстващите продукти за допълнителни дерогации и, ако е обосновано, своевременно ще предложи приемането на делегиран акт съгласно член 11, параграф 4.

Като се има предвид, че това правомощие е предоставено на Комисията поради развитието на пазара и техническия и научния напредък, Комисията възнамерява периодично да повтаря действието, описано по-горе. Това би могло да доведе до приемането на последващи делегирани актове с допълнителни дерогации.

4. **ПЪЛНИ ДЕРОГАЦИИ ОТ ОБЩИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЯ ОТНОСНО ВЪЗМОЖНОСТТА ЗА ОТСТРАНЯВАНЕ И ЗАМЕНЯЕМОСТ ОТ КРАЙНИЯ ПОЛЗВАТЕЛ**

В член 11, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2023/1542 е посочено, че задълженията, предвидени в параграф 11, параграф 1, не се прилагат, когато са необходими непрекъснатост на електрозахранването и постоянна връзка между продукта и съответната портативна батерия, за да се гарантира безопасността на ползвателя и уреда, или — за продукти, които събират и подават данни като основна функция — от съображения за цялост на данните. Това означава, че в такива случаи не е необходимо портативните батерии да могат да се отстраняват и заменят от крайните ползватели.

4.1. **Съображения за сигурност**

Примери за устройства, при които е необходима постоянна връзка между продукта и съответната портативна батерия, за да се гарантира безопасността на потребителя и устройството, включват животоспасяващи, животоподдържащи устройства и устройства от критично значение за безопасността.

В член 11, параграф 2 се посочват професионалните медицински изделия за образна диагностика и лъчетерапия, за които е достатъчно портативните батерии да могат да се отстраняват и заменят само от независими специалисти. Въпреки това, медицинските изделия и медицинските изделия за диагностика инвитро, определени съответно в регламенти (ЕС) 2017/745 и (ЕС) 2017/746, обхващат широка гама от продукти, които се използват в приложения с различна степен на критичност. Непрекъснатото функциониране на някои медицински изделия е от ключово значение при предоставянето на грижи за пациента и поради това се предлага подход за избягване на риска по отношение на медицинските изделия, когато е целесъобразно.

За тази цел могат да се използват системите за класификация, предвидени в Регламент (ЕС) 2017/745 (член 51 и приложение VIII) и Регламент (ЕС) 2017/746 (член 47 и приложение VIII). При класификациите се използва „основана на риска“ система, базирана на уязвимостта на човешкото тяло, като се отчитат потенциалните рискове, свързани с изделията.

Имплантируемите медицински изделия (напр. постоянни електрокардиостимулатори, имплантируеми автоматични дефибрилатори, имплантируеми импулсни генератори) и определени медицински изделия за диагностика инвитро (напр. уреди, използвани за откриване на трансмисивни агенти при скрининг на кръвта за кръвопреливане, апарати за измерване на кръвната захар за пациенти с диабет, които се използват с тестови ленти) са свързани с висок риск. Поради това, отсъствието на непрекъснатост на електрозахранването и прекъсването на връзката между продукта и съответната портативна батерия води до висок риск от застрашаване на безопасността на пациента (крайния ползвател). Активните имплантируемите медицински изделия и някои медицински изделия за диагностика инвитро се смятат за имащи отношение към дерогацията по член 11, параграф 3. Други медицински изделия, за които е приложима тази дерогация, включват миялно-дезинфекционните машини за хирургически инструменти и ендоскопи. Следва да се отбележи, че горепосочената класификация се определя от предвидената употреба. Именно предвидената употреба, а не случайната употреба на изделието, определя класа на изделието.

Освен това, подобно на имплантираните изделия, слуховите апарати представляват медицински изделия, чийто полезен експлоатационен срок е обусловен конкретно от медицински причини (т.е. прогресивна загуба на слуха). В същото време заменяемостта на батерията може да представлява риск за безопасността на пациента. Поради това се смята, че слуховите апарати се отнасят към дерогацията по член 11, параграф 3.

Някои предпазни устройства, попадащи в обхвата на Регламента за строителните продукти (РСП) ([12]), се нуждаят от непрекъснатост на електрозахранването, за да се гарантира безопасността на потребителя и на устройството, по-специално някои от продуктите, принадлежащи към семейства продукти 2, 10, 27, 28 и 35 от приложение VII към РСП. Типични такива продукти са оборудване за откриването на пожар, дим и газ (напр. пожароизвестителни устройства, сигнализатори за дим, детектори за въглероден оксид, сигнализатори за газ), стационарно противопожарно оборудване, евакуационни врати, уреди за отопление на помещения, помпи или устройства за управление на мощността.

Когато такива устройства са обхванати от хармонизирана техническа спецификация или европейски документ за оценка и когато с тях се въвеждат специфични изисквания за заменяемост на портативната батерия за тези устройства поради необходимостта от непрекъснатост на електрозахранването и от постоянна връзка между продукта и съответната портативна батерия, за да се гарантира безопасността на ползвателя и устройството, тези изисквания се счита, че имат отношение, когато се оценява дали са изпълнени условията за дерогацията по член 11, параграф 3. Работният план по РСП за периода 2026—2029 г. определя пътната карта за разработване на новите хармонизирани технически спецификации.

Поради това, при сигнализаторите за дим ([13]), които са проектирани за най-малко 10 години непрекъсната работа, съчетани с батерия със същия експлоатационен срок, и когато е необходима непрекъснатост на електрозахранването и постоянна връзка между продукта и съответната портативна батерия, за да се гарантира безопасността на ползвателя и уреда, се смята, че не е необходимо портативната батерия да бъде отстранима и заменяема от крайния ползвател.

Освен това, член 2, параграф 4, буква ж) от Директива 2012/19/ЕС изключва от приложното си поле „медицински изделия и медицински изделия за диагностика инвитро, когато за тези изделия се предполага, че могат да причинят инфектиране преди излизането им от употреба, както и активни имплантируеми медицински изделия“. Поради това, тези изделия следва също така да се разбират като имащи отношение към дерогацията от изискванията по член 11, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2023/1542.

([12]) Регламент (ЕС) 2024/3110 на Европейския парламент и на Съвета от 27 ноември 2024 г. за определяне на хармонизирани правила за предлагането на пазара на строителни продукти и за отмяна на Регламент (ЕС) № 305/2011 (ОВ L, 2024/3110, 18.12.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3110/oj).

([13]) Сигнализаторите за дим са обхванати от стандарт по РСП EN 14604: 2005/AC 2008.

Следва също така да се припомни, че в съображение 38 от Регламент (ЕС) 2023/1542 се посочва, че общите разпоредби на регламента трябва да се прилагат, без да се засягат изискванията за безопасност и поддръжка на професионалните медицински изделия за образна диагностика и лъчетерапия по смисъла на Регламент (ЕС) 2017/745 и на медицинските изделия за диагностика инвитро по смисъла на Регламент (ЕС) 2017/746, и може да бъдат допълнени с изисквания, предвидени за конкретни продукти, захранвани от батерии, в съответствие с мерките за прилагане съгласно Директива 2009/125/ЕО. Когато в друг правен акт на ЕС от съображения за безопасност са установени допълнителни специални изисквания по отношение на отстраняването на батерии от продукти, следва да се прилагат тези специални правила.

Продуктите, за които се отнася дерогацията в член 11, параграф 3, могат също така да бъдат намерени в автомобилния сектор. Такива продукти включват системите eCall в превозните средства, системи за следене на налягането в гумите ([14]), сигнално-охранителни системи, предупредителни системи за температурата на акумулаторните батерии, интелигентни помощни системи за скоростта (ISA), тахографи и устройства за записването на данни при произшествие (EDR).

4.2. **Съображения за цялост на данните**

В член 11, параграф 3 ясно се посочва, че за да бъде приложима дерогацията, свързана с данните, основната функция на продукта трябва да бъде събирането и подаването на данни и че трябва да бъде застрашена загубата на целостта на данните.

Примери за продукти, при които от съображения за целостта на данните е необходима постоянна връзка между портативната батерия и продукта, са захранваните от батерии устройства, използвани в професионални метеорологични станции или в лаборатории. Друга група такива продукти са датчиците за температура и влажност, при които непрекъснатото събиране на данни е от решаващо значение за съхранението и превоза на чувствителни към температурата стоки, включително хладилен транспорт, контейнери за съхранение, складове и инкубатори. Всичко това са случаи, при които функцията на продукта се състои в непрекъснатото събиране на данни и където непрекъснатостта и целостта на тези данни са жизненоважни за тази функция.

Подобен случай са батериите, чиято основна функция е да захранват самата енергозависима памет или да осигуряват поддържаща функция във вътрешния тактов генератор на електронни устройства, например батерии CMOS (комплементарна технология със структура метал—оксид—полупроводник) за цифрови камери/фотоапарати, процесори, датчици и медицински изделия, независимо от техния клас съгласно регламенти (ЕС) 2017/745 и (ЕС) 2017/746 (напр. апарати за мониторинг на кръвната захар или апарати за хемодиализа). В този случай непрекъснатостта на електрозахранването също се смята за необходима от съображения, свързани с целостта на данните. В областта на криптографията системите за квантово разпределение на ключове все повече се използват за непрекъснати сигурни телекомуникации. Тъй като целостта на данните играе основна роля за правилното им функциониране, дерогацията в член 11, параграф 3 ще се счита за обоснована.

Допълнителни примери съществуват и в случай на медицински и ветеринарни приложения, захранвани с батерии, при които целостта на данните е от основно значение за правилното им функциониране. По този начин носимите върху тялото биосензорни системи за глюкозен мониторинг, както и ветеринарните медицински изделия за диагностика инвитро, предназначени да бъдат включени в електрически контакт и да използват батерии тип „копче“ за часовника за реално време (RTC), са подходящи примери за изделия, при които целостта на данните може да бъде нарушена, ако са с батерии, отстраними от крайния ползвател.

Друг пример за устройства, които събират и подават данни като основна функция и изискват непрекъснато електрозахранване, за да извършват тази дейност, е бордовата апаратура (БА), която се носи или монтира в превозните средства и се използва като част от услугите за пътно таксуване, както е определено в Директива (ЕС) 2019/520 ([15]). Прекъсването на електрозахранването би компрометирало данните, които са от основно значение за изчисляването на дължимите такси за изминато разстояние.

И накрая, апаратната част на терминалните устройства ПОС, използвани от отрасъла на цифровите плащания, е друг пример за устройства, при които е необходима постоянна връзка с портативна батерия, за да се защити целостта на данните, свързани с плащанията, в съответствие с изискванията на стандартите за сигурност на данните на отрасъла за разплащателни карти ([16]). По подобен начин апаратната част за електронно удостоверяване, която позволява на клиентите да държат и предават цифрови лични данни за удостоверения за плащане, за да се даде възможност за получаване или прехвърляне на средства или финансови активи, също може да се смята за попадаща в обхвата на дерогацията относно целостта на данните в член 11, параграф 3.

([14]) Системите за следене на налягането в гумите могат да присъстват и в извънпътната автомобилна техника, използвана в строителството, горското стопанство, минното дело и селското стопанство (напр. автогрейдери, минни самосвали и колесни товарачи).

([15]) Директива (ЕС) 2019/520 на Европейския парламент и на Съвета от 19 март 2019 г. за оперативната съвместимост на електронни системи за пътно таксуване и за улесняване на трансграничния обмен на информация за неплащане на пътни такси в Съюза (ОВ L 91, 29.3.2019 г., стр. 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/520/oj).

([16]) Вж. https://listings.pcisecuritystandards.org/documents/PCI_DSS-QRG-v3_2_1.pdf.

Дерогацията в член 11, параграф 3 от общото задължение за отстраняване и замяна на портативните батерии, определено в член 11, параграф 1, не се смята за приложима за устройства, които:

— предоставят функция за събиране и подаване на данни като допълнителна характеристика (извън основната си функция) или могат да съдържат компонент, който осигурява функцията за събиране и подаване на данни;

— осигуряват функция за събиране и подаване на данни като основна функция, но не съществува риск от загуба на целостта на данните, например поради наличието на енергонезависима памет в устройството.

5. **ДРУГИ СЪОБРАЖЕНИЯ**

5.1. **Понятие за съвместима батерия**

Понятието за съвместима батерия е посочено в член 11, параграфи 6 и 8 като условие портативната батерия или акумулаторната батерия за ЛТС да се смята за лесно заменяема. Това означава, че всички батерии и съответните им устройства следва да бъдат проектирани по начин, който позволява да се използват както оригинални, така и съвместими батерии.

Дадена батерия се смята за съвместима, ако не представлява риск за безопасността на ползвателя или устройството, като същевременно позволява устройството да функционира по предназначение.

За батериите, състоящи се от множество електрохимични елементи, даден електрохимичен елемент се смята за съвместим, ако не прави батерийния блок опасен, като същевременно има същите технически параметри, включително капацитет, състояние на изправност, конструкция и химизъм.

За продукти с вградени батерии, които подлежат на одобряване на типа съгласно Регламент (ЕС) № 168/2013, дадена батерия се смята за съвместима само ако замяната на оригиналната батерия не оказва въздействие върху спецификациите за одобряването на типа на продукта.

При акумулаторните батерии за ЛТС, предназначени за превозни средства, които не са получили одобрение на типа, следва да бъде възможна замяна на батерията, включително на равнище електрохимичен елемент, така че оригиналните сертификати за безопасност да не станат невалидни, да се спазват приложимите протоколи за безопасност и стандартите да са в съответствие с препоръките на производителя.

Аналогично, дадена батерия за замяна не се счита за съвместима в случаите, когато такава замяна би довела до нарушаване на изискванията за безопасност на продуктите, предвидени в друго приложимо законодателство на ЕС за хармонизация.

Поради това, проектирането на портативни батерии и батерии за ЛТС трябва да гарантира, че условията, свързани с безопасността, експлоатационните характеристики и функционалните възможности, могат да бъдат изпълнени както от оригиналните, така и от съвместимите батерии. В този контекст може също така да се счита за целесъобразно да се вземе предвид проектът на устройството.

Настоятелно се препоръчва инструкциите за замяна на портативните батерии и батериите за ЛТС да бъдат включени в ръководството за потребителя или в друга подходяща документация, както и в техническите спецификации, на които трябва да отговарят съвместимите батерии, за да бъдат безопасни, с препратки към стандартите на ЕС или към международни стандарти, ако е необходимо.

5.2. **Наличност като резервни части**

В член 11, параграф 7 се изисква портативните батерии или акумулаторните батерии за ЛТС да са налични като резервни части за оборудването, което захранват, за минимален срок от пет години след пускането на пазара на последната бройка от съответния модел на оборудването, на приемлива и недискриминационна цена за независимите специалисти и крайните ползватели. Ориентировъчно, подобни разпоредби в други съществуващи законодателни актове на ЕС за хармонизация, например законодателните актове за прилагане на екопроектирането, изискват доставката на резервната част в срок от пет работни дни след получаването на поръчка.

Това изискване не се прилага за продукти, пуснати на пазара, които включват портативни батерии или акумулаторни батерии за ЛТС преди датата на влизане в сила на член 11, която е 18 февруари 2027 г.

Замяната на портативна батерия или акумулаторна батерия за ЛТС може да изисква физически елементи, като крепежни елементи, освен самата батерия. Ако разглобяването и повторното сглобяване на батерията изискват крепежни елементи за многократна употреба, те могат да се използват повторно при замяната. Ако крепежните елементи не са за многократна употреба, те следва да бъдат на разположение и като резервни части, така че батерията да може лесно да се заменя.

В Регламент (ЕС) 2023/1670 от производителите, вносителите или упълномощените представители на телефони се изисква от 20 юни 2025 г. да предоставят на професионалните сервизи и на крайните ползватели портативни батерии ([17]), включително необходимите крепежни елементи, ако не са за многократна употреба, най-малко до седем години след датата на прекратяване на пускането на пазара.

Както е посочено в съображение 38 от Регламент (ЕС) 2023/1542, „общите разпоредби на настоящия регламент [...] може да бъдат допълнени с изисквания, предвидени за конкретни продукти, захранвани от батерии, в съответствие с мерките за прилагане съгласно Директива 2009/125/ЕО“. В случаите, когато Регламент (ЕС) 2023/1542 и Регламент (ЕС) 2023/1670 са приложими за портативните батерии, вградени в смартфони и таблети и които са налични като резервни части, се прилагат изискванията, посочени в двата законодателни акта.

5.3. **Ограничения от програмното осигуряване (софтуер)**

В член 11, параграф 8 се изисква софтуерът да не се използва, за да се възпрепятства замяната на портативни батерии или на батерии за ЛТС или на техните основни компоненти с друга съвместима батерия или основни компоненти.

Въпреки че софтуерът може да се използва за установяване на комуникация между продукт и батерия за замяна, за да се гарантират правилните функционални възможности и безопасност на продукта, този софтуер не следва да възпрепятства замяната на оригиналната батерия със съвместима батерия, както е описано по-горе.

Пример за софтуер, който възпрепятства замяната, е практиката, известна като „софтуерно съвместяване на части“. Това става възможно чрез присвояване на (електронен) сериен номер на някои резервни части (включително батерии), които се съвместяват с конкретното устройство с помощта на софтуер. Когато присвояването на (електронен) сериен номер води до необходимост от съвместяване на част с конкретен продукт, това може да е във вреда на ремонта. В такива случаи, ако компонент на продукта, включително батерия, се нуждае от замяна по време на ремонт, той може да не бъде приет или да загуби някои от функционалните си възможности, освен ако не бъде съвместен от разстояние с устройството отново чрез софтуер, контролиран от първоначалния производител.

Съгласно Регламент (ЕС) 2023/1670 производителите, вносителите или упълномощените представители на смартфони и таблети, които като резервни части предоставят части с присвоен (електронен) сериен номер трябва да предоставят недискриминационен достъп на професионалните сервизи до всички софтуерни инструменти, фърмуер или подобни спомагателни средства, необходими за гарантиране на пълните функционални възможности на тези резервни части и на устройството, в което тези резервни части се монтират по време замяната и след нея ([18]).

Както е посочено в съображение 38 от Регламент (ЕС) 2023/1542, „общите разпоредби на настоящия регламент [...] може да бъдат допълнени с изисквания, предвидени за конкретни продукти, захранвани от батерии, в съответствие с мерките за прилагане съгласно Директива 2009/125/ЕО“. В случаите, когато Регламент (ЕС) 2023/1542 и Регламент (ЕС) 2023/1670 са приложими за портативни батерии, вградени в смартфони и таблети, се прилагат изискванията, посочени в двата законодателни акта относно присвояването на (електронен) сериен номер.

Като се има предвид гореизложеното, на потребителите могат да се предоставят софтуерни уведомления, които да ги информират, че се използва неоригинална резервна батерия, стига тези уведомления да не засягат функционалните възможности на устройството (или съвместимата батерия) или удовлетвореността на ползвателя. Замяната с цел ремонт в никакъв случай не трябва да бъде възпрепятствана от програмно осигуряване.

([17]) Съгласно условията, посочени буква А, точка 1.1., подточка 1); буква Б, точка 1.1., подточка 1); буква В, точка 2.1., подточка 1); и буква Г, точка 1.1., подточка 1) от приложение II към Регламент (ЕС) 2023/1670.

([18]) Буква Б, точка 1.1., подточка 7) и буква Г, точка 1.1., подточка 7) от приложение II към Регламент (ЕС) 2023/1670.